

Nysgjerrigper 2012

Kjerringråd om hvordan man unngår å gråte når man skjærer løk

En kartlegging av hvilke kjerringråd som eksisterer og i hvilken grad disse rådene fungerer

5.trinn Spangereid skole

Våren 2012

Sammendrag

Formålet med studiet var å finne ut hvilke kjerringråd som eksisterer om hvordan man kunne unngå å gråte når man skjærer løk.

Vi i 5.trinn kartla dette ved å først søke informasjon om kjerringråd og løk på nettet. Deretter hadde vi en spørreundersøkelse i nærområdet i tillegg hadde vi telefonintervju med kokker og øyeleger. Dette endte opp i 12 kjerringråd som vi eksperimentelt testet ut.

Resultatene viste en klar tendens til at man gråter mindre om man har noe i munnen, på den andre siden så man at man gråter mer om man skjærer løk i nærheten av vann.

Innledning

Å skjære løk kan by på utfordringer, noe flere i 5. trinn har erfart. Det oppstod en diskusjon i klassen, hvor det kom frem flere råd om hvordan man skulle unngå å gråte når man skjærer løk. Diskusjonen endte i at disse rådene ikke nødvendigvis ville fungere for alle, da flere har erfaring med at de ikke virker.

Hovedfokuset for dette prosjektet er å *kartlegge hvilke typer kjerringråd som eksiterer rundt det å skjære løk, og om disse virker.*

Teori

Her vil vi gå nærmere inn på de faktaene vi har funnet om løk og kjerringråd. Vi har undersøkt hvilke type informasjon som ligger om løk og kjerringråd på internett, og kommer til å dele dette inn i to deler. Fakta om løk og fakta om kjerringråd.

Fakta om løk

De fleste av oss får tårer i øynene når vi skjærer løk. Grunnen til dette er at det produseres en gass i løk som heter Cystein. Når denne gassen kommer i kontakt med øynene, kan øynene bli irriterte og begynne å renne for å bli kvitt gassen. Det finnes ca 600 ulike arter løk. I dette studiet har vi kun konsentrert oss om gul løk. Dette er en art som er svært utbredt i forbindelse med matlaging.

Fakta om kjerringråd

Da vi skulle undersøke fakta om kjerringråd, fant vi lite. Vi undersøkte nettet, og i bøker på skolebiblioteket. Det vi fant når vi søkte på kjerringråd var ulike råd, men ingenting om hva kjerringråd generelt er, eller historien om kjerringråd. Vi brukte i klassen et definisjonskart for å prøve å nærme oss hva kjerringråd er. Resultatet fra dette definisjonskartet sammen med en definisjon fra Norske leksikon, ga oss følgende ordforklaring: *Kjerringråd er et råd som gamle kjerringer mener skal hjelpe mot ulike plager.*

Vårt fokus

I dette arbeidet ønsker vi å fokusere på hvilke type kjerringråd som eksisterer, og hvilke av disse som fungerer.

Metode

For å danne et bilde av hvilke ulike type kjerringråd som eksisterer og hvilke som fungerer, har vi brukt flere ulike tilnærminger. Vi kommer her til å gå igjennom disse.

Spørreundersøkelse

Vi lagde en spørreundersøkelse. Vi tok kontakt med folk på butikken, bensinstasjonen og på skolen for å spørre blant annet disse spørsmålene:

- *Høyde?*
- *Pleier du å grine når du skjærer løk?*
- *Hvis nei, hva pleier du å gjøre for å ikke grine?*
- *Har du noen kjerringråd for å ikke grine når du skjærer løk?*
- *Hvis du pleier å skjære forskjellige typer løk, hvilken type griner du mest av?*
- *Tror du høyden har noe å si for å ikke grine like mye?*

Telefonintervju

Vi har hatt telefonintervju. Vi ringte til kokker og øyeleger. Og vi stilte dette spørsmålet:

- *Hvordan kan man unngå å gråte når man skjærer løk?*

Eksperimenter

Etter å ha innhentet all informasjon fra internett, spørreundersøkelse og telefonintervju, satt vi igjen med et resultat på 12 kjerringråd / hypoteser. Disse hypotesene fremstod som mest kjent for de vi var i kontakt med.

Vi testet alle hypotesene på skolens laboratorium. Vi arbeidet i grupper på 4-5 elever der vi systematisk kuttet løk etter kjerringråd, og noterte ned resultat. Dette var kjerringrådene / hypotesene vi testet:

1. Man gråter mindre om man har tungen ute av munnen enn om man ikke har det.
2. Ved å tenne et stearinlys gråter man mindre.
3. Man gråter mindre av kald løk.
4. Tygger man tyggis mens man skjærer løk, gråter man mindre.
5. Kortere mennesker gråter mer enn lengre mennesker, da de står nærmere løken.
6. Ved å ha en fyrstikk i munnen gråter man mindre.
7. Om man har salt på skjærefjøl/løken gråter man mindre.
8. Om man vasker kniven i kaldt vann gråter man mindre.
9. Skjærer man løken på skrått, gråter man mer.
10. Skjærer man løken under / nær rennende vann, gråter man mindre.
11. Har man briller, gråter man mindre.
12. Har man vann i munnen, gråter man mindre.

Resultater

I denne delen vil vi presentere resultatene fra eksperimentene. Vi kommer ikke til å gå nærmere inn på resultatene fra spørreundersøkelsen og intervju, siden disse resultatene allerede foreligger i kjerringrådene/hypotesene.

Resultatene fra eksperimentene

Vi kommer her til å presentere resultatene i forhold til hvor mange som gjennomsnittlig gråter av å skjære løk. Testene våre viser at elevene i 5.trinn på Spangereid skole gråter i gjennomsnitt 29,3 %, mens 70,7 % gråter ikke.

1. *Man gråter mindre om man har tungen ute av munnen enn om man ikke har det.*
Her gråter 30,77 %, mens 69,23 % gråt ikke. Hypotesen stemmer ikke.
2. *Ved å tenne et stearinlys gråter man mindre.*
Her gråter 28,57 %, mens 71,43 % ikke gråt. Hypotesen stemmer.

3. *Man gråter mindre av kald løk.*

Her gråter 28,5 %, mens 71,5 % ikke gråter. Hypotesen stemmer.

4. *Tygger man tyggis mens man skjærer løk, gråter man mindre.*

Her gråter 37,5 %, mens 62,5 % ikke gråter. Hypotesen stemmer ikke, her gråter man mer.

5. *Kortere mennesker gråter mer enn lengre mennesker, da de står nærmere løken.*

Her gråter 16,6 %, mens 83,3 % ikke gråter. Hypotesen stemmer ikke, dette er også målt i forhold til høyden på de som tok testen.

6. *Ved å ha en fyrstikk i munnen gråter man mindre.*

Her gråter 11,1 %, mens 88,9 % ikke gråter. Hypotesen stemmer.

7. *Om man har salt på skjærefjøl/løken gråter man mindre*

Her gråter 33,3 %, mens 66, 67% ikke gråter. Hypotesen stemmer ikke.

8. *Om man vasker kniven i kaldt vann gråter man mindre.*

Her gråter 42,6 %, mens 57,14 % som ikke gråter. Hypotesen stemmer ikke.

9. *Skjærer man løken på skrått, gråter man mer.*

Her gråter 50 % og 50 % gråter ikke. Hypotesen stemmer.

10. *Skjærer man løken under / nær rennende vann, gråter man mindre.*

Her gråter 42,9 % mens 57,1 % gråter ikke. Hypotesen stemmer ikke.

11. *Har man briller, gråter man mindre.*

Her gråter 16,67 %, mens 83,33 % ikke gråter. Hypotesen stemmer.

12. *Har man vann i munnen, gråter man mindre.*

Her gråter 12,5 %, mens 87,5 % ikke gråter. Hypotesen stemmer.

Avslutning

Vi kommer avslutningsvis til å kommentere de mest interessante funnene våre.

Det vi fant interessant var at det ser ut til at det er en sammenheng mellom noen av funnene.

Vi ser at det er en sammenheng mellom det å ha vann i munnen, og det å ha en fyrstikk i munnen. Resultatene fra disse forsøkene viser at det er her man gråter minst. Og vi synes det er merkelig, og undrer oss over hvorfor det er slik. Vi har konkludert med at det har noe med om munnen er åpen eller lukket.

Videre ser vi også en sammenheng mellom det å skjære løken nær rennende vann, og det å skjære løken med en kniv man har dyppet i vann. Her gråter man betraktelig mer, og ikke minst er resultatene like. Vi tror dette har med vannet å gjøre.

Avslutningsvis vil vi også kommentere hypotesen med å skjære på skrått. Her gråter flest. Vi tror dette er slik på grunn av at spruten med gass (Cystein) blir rettet mer mot øynene.